

POBLAMENT PRIMITIU DE LES MUNTANYES DE PRADES

per SALVADOR VILASECA (†)

Les muntanyes de Prades, com diuen J. Iglésies y J. Santasusagna, foren considerades «una comarca més, a afegir a les que hi ha definides en el territori català». Formen un relleu tabular constituït de baix a dalt per un sòcol paleozoic (carbonífer), per la sèrie triàsica escalonada (buntsandstein o «cingle roig», muschelkalk o «cingle blanc» amb un nivell d'argiles roges entremig-keuper, ben desenrotllat sobre tot a la Mussara i a Gallicant) i juràssic inferior; amb una altitud màxima de 1201 m al Tossal de la Baltasana.

A part de trastorns tectònics ben coneguts, aquest relleu ha sofert els efectes de l'erosió per dos grups de corrents d'aigua principals, un dels quals, el Siurana i el seu afluent Montsant, s'orienta vers el SW, i l'altre, la conca originària del Francolí, vers el NE, i una carstificació intensa tant a les cingleres com als planells calcaris.

La població primitiva de les Muntanyes de Prades ocupà els altiplans, sobre tot a les vores (Siurana, la Gritella, Plans de la Guàrdia, Cantacorbs de Rojals, etc.) on desenrotllà una indústria de fulles i derivats de la fulla i alguns altres instruments que recorden en certa manera el Chasseà francès. Aquesta indústria podria ésser deguda a una població probablement sedentària de ramaders i en part pagesa que hauria aprofitat algunes clotades de terra conreables.

Les cavitats degudes a l'erosió (coves de Mont-ral i la Febró) i a fenòmens clàstics (Cova del Drac, Vilaverd) i les ocasionades per la fragmentació dels estrats i superposició de blocs (cingles de Capafonts i Arbolí), replans de les cingleres (Mas de Viles, Mas de Carles, Mas de Pistol), els petits abrics dels pinyolencs i gresos roigs (l'Abellera, Cova del Cisterer, Cova del General, etc.) i sobre tot el fons de les valls i el peu del massís, foren també molt habitats, com ho demostren la quantitat de jaciments que hi han estat descoberts i explorats, des del Neolític al Bronze final i també, encara que més esporàdicament, en temps posteriors fins a la romanització.

Al revés d'allò que succeeix a d'altres llocs, la població de les terres baixes hauria estat deforestadora i pagesa. La seva indústria del sílex, en general

d'eines de grans dimensions i de tècnica poc acurada, amb predomini dels esclats sobre les fulles, recorda formes antigues, paleolítiques, particularment musterianes, i campinyianes.

La proximitat dels jaciments naturals de sílex oligocènics del Montsant a favorí a les Muntanyes de Prades la instal·lació d'aquest eixam d'estacions —unes dues-centes en conjunt— que cobreixen sense interrupcions el Neolític, l'Eneolític i el Bronze antic, mitjà i final, el darrer amb testimonis dels camps d'urnes en coves i en fons de cabanes, que cal situar vers els segles XI i X, entre els més antics de Catalunya, però d'una població que encara inhumava, i no incinerava, els seus morts.

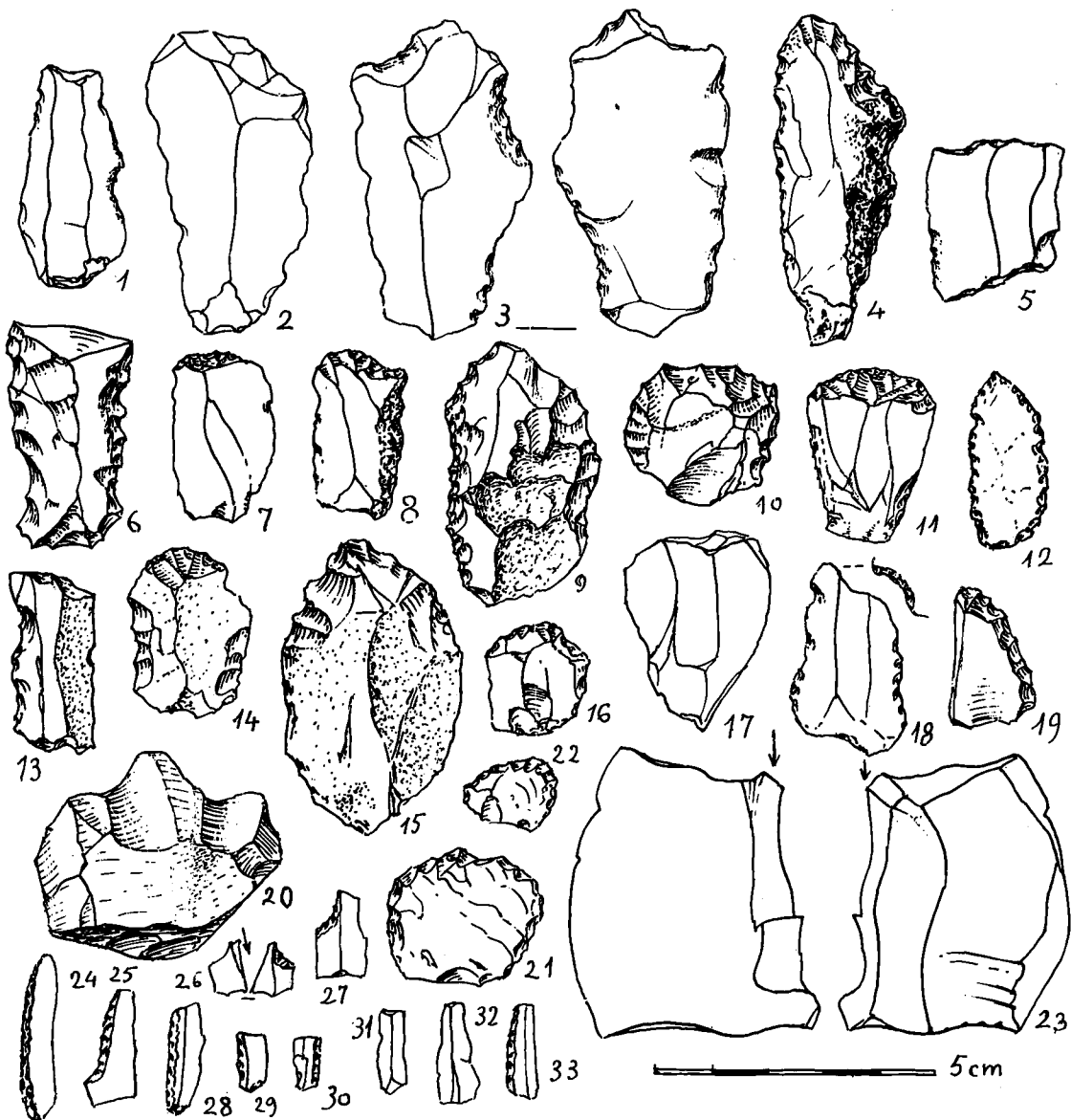
A les grans coves d'Arbolí, l'Eneolític (ric en ceràmica campaniforme), el Bronze mitjà (amb típica i abundant ceràmica ornada, incisa, puntejada, de relleus) i el Bronze final (antiga ceràmica de les urnes, grans vasos amb cordons decorats a l'estil anomenat «cerdà», etc.), constitueixen un bloc constant i compacte, desgraciadament barrejat i sense estratigrafia, el mateix que en algunes altres coves del Siurana i de Capafonts.

Les troballes prehistòriques més antigues fetes al massís de Prades dataven, doncs, del Neolític i podien ésser reunides en dos grups principals: indústries de fulles als altiplans, i indústries preferentment d'esclats al peu de les cingleres, en clarianes de boscos i terres de conreu, a la vora de corrents. Ara, però, podem donar compte d'un jaciment possiblement epipaleolític, del terme de la Febró. Va ésser descobert pel nostre bon amic i col·laborador Albert Prunera en una balma del Siurana l'any 1949, a la vora dreta del riu, a prop dels Masos del Po.

És un espaiós abric obert en les calcàries triàsiques, gairebé amagat per la vegetació. A flor de terra, al peu de la cavitat, foren observats i recollits els primers sílexs. Tot seguit, uns sondeigs efectuats al jaciment, en un sol nivell, permeteren de reunir més de tres-cents sílexs en posició. D'aquests darrers, n'hem seleccionat i dibuixat els següents:

Fulles senzilles (1); un esclat laminar amb mosses alternes a l'extremitat anterior i d'altres als costats (3); un gratador en extrem de fulla amb el costat esquerre retocat i el dret intacte, amb l'escorça (4); una fulla ampla amb doble truncadura, transversal i obliqua (5); fulles gruixudes denticulades (6 i 13); gratadors diversos (7, 8, 10, 11, 14, 2 i 22); rascladores (9); un burí polièdric damunt de fractura (23); nuclis (17); un bec entre mosses obtingut d'un nucli primitiu (20); un petit gratador de morro (16); un altre d'ungla (22); alguns petits instruments que recorden les rascletes (12); fulletes senzilles (31 i 32); un microburí (26); una fulleta amb moxa, trencada (27); sis fulletes de vora rebaixada (24 a 30).

Podríem creure que es tracta d'una indústria epipaleolítica, possiblement epigravetiana, la més antiga fins ara coneguda a les Muntanyes de Prades.

Sílex de la Cova de les Basses

Salvador VILASECA : Poblament primitiu de les muntanyes de Prades.

(MISCEL·LANIA PAU VILA, p. 519-520)